

MEGJELEN
minden
P É N T E K E N.

Előfizetési díj:
Egész évre... 6 frt. —
Fél évre... 3 „ —
Negyed évre... 1 „ 50

DÉLIBÁB.

Szépirodalmi, művészeti és társadalmi heti lap.

Felelős szerkesztő és kiadó: Gróf CSÁKY ALFONS.

SZERKESZTŐSÉG
és
KIADÓ-HIVATAL:
Varga-utczán 2256 sz.
KÉZIRATOK
nem adatnak vissza.

Hirdetések
a legjutányosabb ár
mellett vétetnek fel.

II. ÉVFOLYAM.

DEBRECZEN, 1878. OCTOBER 11.

41. SZÁM.

Debreczen és a vidék t. közönségéhez!

A „Délibáb“ által megpendített eszme — egy „debreczeni irodalmi és művészeti kör“-t létesíteni — lassan bár, de mégis utat tör magának a megvalósulashoz! Ime alább van szerencsénk a kör bizottságilag elkészült „alapszabály-tervezetét“ annak felismerése végett közölni, hogy a „debreczeni irodalmi és művészeti kör“ nem csupán szorosan az irodalommal és művészettel foglalkozók kasztszerű egylete leend, hanem egy oly szövetség, mely hivatva van minden a vidéki magyar kultúra előmozdításaért buzgó elemet fölölelni és nagy horderejű működési körébe bevonni.

És a t. közönség fölismervén a nagy czélt — bizonyára teljes mértékben méltatandja a debreczeni irodalmi és művészeti kört a sikert egyedül biztosítható hathatós pártfogására! Bár ugy legyen!

A „Debreczeni irodalmi és művészeti kör“ alapszabály-tervezete.

Első fejezet.

A körről általában.

1. §.

A társulat czime, székhelye, pecsétje.

A társulat czime „debreczeni irodalmi és művészeti kör.“ Székhelye: Debreczen város. Pecsétjén saját czimét használja.

2. §. A kör célja.

A kör célja a nemzeti irodalom, a művészetek s a társas élet fejlesztése, ápolása és terjesztése által, a közművelődés előmozdítása.

3. §. A kör eszközei.

A kör eszközei célja elérésében:

- 1) irodalmi és művészeti előadások, felolvasások, gyűlések és ünnepélyek tartása;
- 2) társas összejövetelek rendezése;
- 3) az irodalom és művészet pártolása, — lapok és folyóiratok járatása, könyvtár alapítása, műgyűjtemények szerzése, pályakérdések kitűzése, évkönyv vagy más művek kiadása és kiadásának eszközzése által.

A kör céljai elérésére saját helyiséget tart.

4. §. A kör megalakulásáról.

A kör megalakulására legalább 100 tag aláírása szükségeltetik.

Második fejezet.

A kör szervezetéről.

5. §. A körszervezete.

A kör szervezetét képezik:

- 1) a tagok,
- 2) a közgyűlés,
- 3) a választmány,
- 4) a tisztviselők.

Ide tartoznak az esetről-esetre kiküldhető ideiglenes bizottságok is.

I. Rész. A tagok.

6. §. A kör tagjai.

A kör tagjai férfiak és nők. És pedig:

- 1) alapítók,
- 2) rendes tagok,
- 3) vidéki tagok,
- 4) tiszteletbeli tagok.

7. §. A tagok kötelelességei.

A tagok kötelelességei:

1) Az alapító tagok pénzben vagy kötelezvényben, egy év lefolyta alatt, egyszer mindenkorra, egyszerre vagy két részletben, legalább 50 frttal járulnak a kör anyagi szükségleteinek fedezéséhez.

2) A rendes tagok évenként 2 részletben (4) négy frt. tagsági díjat fizetnek. A részletfizetések ideje mindig az év január és július havainak elseje.

3) A vidéki tagok, kik nem Debreczenben, vagy pedig Debreczenben helyzetük szerint nem állandóan laknak, évenként (4) négy forint

tagsági díjat fizetnek, a rendes tagokkal hasonló részletekben.

4) A rendes tagok aláírása 3 évi, a vidéki tagok aláírása pedig 1 évi tagságra kötelez.

5) Az alapító, rendes és vidéki tagok közül azok, kik az irodalmi és művészeti téren működnek, képességek és munkásságuk által tanúságot tesznek a kör czélja iránt egyszerűtől; így az irodalmi téren működők írott művek benyújtása s felolvasása, a zene, dal, szavalás vagy más képzőművészeti ágban működők ez irányban közreműködésük által.

Akik azonban a felsorolt munkásságnak nem művelői, hanem pártfogói, azok szíves pártolásuk s érdeklődésük által adhatnak kifejezést az ügy iránt lelkesedésüknek.

6) A kör tiszteletbeli tagjai, a társulat díszére és javára vonatkozó erkölcsi kötelességen kívül különös kötelezettséggel nem tartoznak.

7) A tagok a kör irányában való tartozásaikra nézve alávetik magukat a helybeli bagatelle-bírószék illetékességének.

8. §.

A tagok jogai.

Minden tagnak joga van:

1) a kör helyiségében megjelenni; a kör lapjait, folyóiratait, könyvtárát és gyűjteményeit a szokott módon használni;

2) a kör felolvasásain, előadásain, ünnepein s társas összejövetelein — azon eseteket kivéve, midőn a belépés a választmány által megállapítandó különös díj fizetéséhez van kötve — belépti díj nélkül megjelenni, oda családjá tagjait, s az elnöknel teendő bemutatás mellett, vendéget bevezetni;

3) joga van a közgyűlésben részt venni, s a közgyűlés határozataihoz szavazatával hozzájárulni;

4) joga van indítványt tenni, ha indítványát a választmánynak, a közgyűlés tartási ideje előtt legalább 7 nappal bejelenti;

5) minden tag választó és választható.

9. §.

A tagságra felvétel.

A tagságra felvétel aláírás útján történik. Az aláírás megtörténte a választmánynak tudomására hozandó, s az végleges felvétel felett határoz.

Ezen szabály a kör alakító tagjaira nem vonatkozik.

10. §.

A tagság megszűnése.

A tagság megszűnik az azzal összekötött jogok és kötelezettségekkel együtt általában az aláírás idő lejártával. Különösen pedig az év folyama alatt is:

- 1) elhalálozás, s
- 2) a választmány határozata folytán.

II. Rész. A közgyűlés.

11. §.

A közgyűlés általában.

A kör rendes közgyűlése mindig az év január havának első felében tartandó; rendkívüli közgyűlést pedig az elnök a választmány határozata, vagy 20 tag írásban benyújtott kívánata folytán bármikor hívhat össze.

A közgyűlés nyilvános, s határozatait szavazattöbbséggel hozza.

12. §.

A közgyűlés hatásköre.

A közgyűlés hatáskörébe tartozik,

- 1) a tisztviselők választása,
- 2) a választmány megalakítása,
- 3) a választmány évi jelentéseinek, s zárszámadásainak megvizsgálása, a felmentés megadása vagy megtagadása;
- 4) a választmány számadásainak megvizsgálására 2 számvizsgáló választása,
- 5) a választmány határozatai ellen benyújtott fellebbezések elintézése;
- 6) az alapszabályok módosítása;
- 7) a titkár évi tiszteletdíjának vagy különös jutalmazásoknak meghatározása,
- 8) az évi költségelőirányzat helybenhagyása;
- 9) a tiszteletbeli tagok választása.

III. Rész. A választmány.

13. §.

A választmány tagjai.

A választmány tagjai.

- 1) elnök,
- 2) 2 alelnök,
- 3) titkár,
- 4) másodtitkár, mint könyvtárnok;
- 5) pénztárnok,

- 6) ügyész,
- 7) gazda s
- 8) 17 választmányi tag.

14. §.

A választmány ülései.

A választmány minden évnegyedben, szükséghez képest azonban többször is ülést tart.

A választmány 5 vál. tag kiváratára az elnök által bármikor összehívandó.

A választmány szavazattöbbséggel határoz, kivéven a 15. §. 4) p.-ában jelzett esetet, midőn érvényes határoza thozatalára a jelenlevők $\frac{2}{3}$ -ának szavazata szükséges.

A választmányi ülésen az érdektett vál. tagok vagy tisztviselők szavazattal nem bírnak.

15. §.

A választmány hatásköre.

A választmány hatásköre következő.

1) A választmány a kör összes ügyeinek főkormányzója, az alapszabályoknak és a közgyűlés határozatainak végrehajtója — s mint ilyen, hazafias készséggel igyekszik a kör kitűzött célját megvalósítani.

2). Előkészíti az évi közgyűléseket, s szükség esetében az év folyama alatt rendkívüli közgyűlések összehívását is elrendelheti.

3). Intézkedik a kör ünnepélyeire és társas összejövetelére nézve, s az ide beléphetés díj-ját esetről-esetre meghatározza.

4). Határoz a tagok felvétele felett, s a már felvett tagokat szavazattöbbséggel kirekesztheti, ha azok a kör célja ellen törekszenek s általában a tagok becsületével és a méltóságával összeférhetlen tettet követnek el.

Azonban a választmány által kizárt tagnak joga van a közgyűléshez fellebbezni.

5). Tiszteletbeli tagokul a közgyűlésnek jelölteket ajánl.

6). Év folyama alatt történt helyüresedés esetében magát a jövő közgyűlésig kiegészíti.

7). A kör összes bevételei és kiadásai felett a közgyűlés által megállapított előirányzat alapján határoz, — évi számadását azonban a felmentés megadása végett a közgyűlés elé terjeszti.

8). A kör követelései iránt támasztható perek a választmány határozata nélkül meg nem indíthatók.

9). A választmány belátása szerént állandó vagy ideiglenes szűkebb körű bizottságokat küld ki, melyek kiküldetésök természetéhez képest felelősség terhe alatt önállóan is működhetnek. Ezen bizottságok működése a választmány határozata folytán év közben is, különben pedig a választmány működésével egyidejűleg megszűnik.

10) A választmány határozatának érvényéhez, legalább 10-tag jelenléte szükséges, kik közül legalább 6 ne legyen tisztviselő.

Ha valamely gyűlésben azonban a választmány tagjai nem jelennének meg kellő számmal, a választmányi ülésben már 10 nél kevesebb, de legalább 5 tag érvényes határozatot hoz, kik közül 3 ne legyen tisztviselő. A meghívón azonban ezen eshetőség határozottan megemlítendő.

11) A választmányi ülések jegyzőkönyvét az elnök, s az e célra kiküldött 2 tag hitelesíti.

(Vége köv.)

Nefelejcsdalok.

I.

rok partján sétálgatok magamba,
Nefelejések borulnak az utamra...
Valamennyi virág közt a világon
Nefelejés a legkedvesebb virágom.

Kis virágok, mért vagytok úgy elszórva?
Jertek ide, hadd kösselek esokorba!...
Kék nefelejés, rózsaszínű pántlika...
Olyan szépen egymás mellé illik a!

Ha bekötlek kis esokorba titeket,
Innen aztán a rózsámhoz menjetek
S kérjétek, hogy reátok is tekintsen...
Mást, mit kérjünk ötöle, már ugy sincsen!

II.

Hüvös erdő sűrűjébe
Patakmentén lépdelek...
Hüvös erdőn, patakmentén
Nefelejéset tépdelek;
Bokrétába kötöm aztán
S oda tűzöm szívemre...
Nemfelejtő, árva szivre
Odaillőbb mi lenne?!

Dengi János.

A pinczelakás.

— Elbeszélés. —

Vértesi Arnoldtól.

(Folytatás.)

— Oh, hogy tudtak hazudni azok a szemek! — mormogja keserűen a szerencsétlen apa.

— De hát hogy ne tudtak volna hazudni! — fűzi odább gondolatait, mikor itt lenn minden csak hazugság, csak ámitás, csak képmutatás!... Itt lent és ott fönt is... Mert az isten, aki ott fönt lakik, csak a gazdagok istene, a hatalmasok istene, azoké, akik eltapossák a gyöngét, a szegényt, mint a férget.

Szilaj gondolatok kavarnak abban a fejben, az összeszorított ököl végig nyulik az asztalon, a kar kifeszül... Az eltaposott féreg fölemelkedik.

— Ha volna istene a szegényeknek is, — mormogja keserűen, — nem engedhette volna meg, hogy az a hitvány kölyök elrabolja egyetlen kincsünket. — Hisz oly fiatal volt, oly szép, oly ártatlan!... Nem, nem nézhette volna el az isten, hogy az a nyomorult úgy összetörje mint valami díbdáb játékszert s azt higgye, hogy egy marék pénz már most mindent jóvá tehet s ki van fizetve vele az elveszett becsület, az egész tönkre tett fiatal élet... Oh! ha megfojthattam volna a hitványt!... és a leányt is vele együtt!...

Az összeszorított ököl szétnyilik s görcsösen rándulnak meg az ujjak. Hombár Andrásnak egy pillanatra úgy rémlik, mintha kezei közt érezné annak a fiúnak a nyakát.

Ugy rémlik neki, mintha csak ma, csak e percben történnék, hogy a raktárból, hol a nagy hordókat bontogatja s a cukor-süvegeket szedegeti ki, lassan tántorogva kimegy s fölhalad a lépcsőn az emeletre.

— Mit akar? — kérdezi az inas.

— A nagyságos ifju ural akarnék pár szót szólni.

Megütközve nézi az inas a betolakodót; azt hiszi, hogy részeg, mert szemei úgy villognak, hangja olyan furcsa, rekedt, a börkötény meg nyakában van.

— Csak menjen dolgára, — utasítja el az inas.

De már akkor kinyilt a belső ajtó s egy göndör fej jelenik meg a nyílásnál.

— Maga az, András?

— Igenis, én vagyok.

— Jöjjön be. Mig felöltözöm, addig elmondhatja, mi jót hozott.

Kissé sápadt volt, hanem olyan nyájasan beszélt akkor is és úgy mosolygott.

Egészen úgy, mint mikor még kicsi volt s Hombár András a térdére ültette és lovagoltatta őt ott lent a raktárban.

És Hombár Andrásnak az jutott legelőször is eszébe, a mint belépett s a szó elfult torkán és egészen mást mondott, mint a mit mondani akart.

Tizenöt éve már, hogy becsülettel szolgálja a há-

zat, kezdte akadozva. Az urfi egy darabig csak hallgatta, színe majd pirosra, majd sápadtra változott, aztán hirtelen félbeszakította a raktár-szolgát, kinyitotta íróasztala fiókját s egy csomó bankjegyet összegyűrve, kezébe nyomta annak.

— Sajnálom András, nagyon sajnálom, ami történt, s a mivel tehetségem szerént segíthetek, legyen meggyőződve, hogy mindig...

Nem mondhatta tovább; egy vas marok abban a pillanatban torkát fojtogatta.

— Megöllek gazember, megöllek! — ordít a bősüzt apa.

A fojtogatott hörögve kiált segítségért, egy szék a küszködésben fölborul, az inas az előszobából berohan, megragadja a dühöngőt, aztán berohannak mások is.

— Nem fojthattam meg a kölyköt!... nem fojthattam meg! — lihegi az elkesedett ember.

Föláll s lázas szemei még most is ellenségét látszanak keresni a sötétben, mintha egy perczre elfelejtene tért, időt, multat, jelent, mintha minden összezavarodnék fejében, mintha a pinczeszoba egyszerre átválna fényes teremmé, ragyogó nagy kristálytükörök kápráztatják a szemet, nehéz selyem függönyök susognak, arany czifrázatok a falakon, csodálatos alaku virágok, drága porcellán edényekben.

Aztán ép oly hirtelen eltűnik mind az a fény, az a pompa, komor, piszkos falak emelkednek körös-körül, csak egy félig befalazott vasrostélyos ablakon jön be a világosság, nyikorogva zárul be a vastag tölgyfaajtó, egy pár undok zsványarcz báméskodik az új lakótársra.

— A börtön, a börtön, — mormogja Hombár András.

A börtön, a hol nyolcz hónapot töltött. A törvény keze szigorú, mikor olyan szegény ördögöt kell sujtani. Példát kell adni, igenis, példát adni és Izsépy Pál, a dúsgazdag kalmár azt hiszi: nyolcz hónap nagyon is kevés olyan hálátlan gonosztevőnek, kinek ő tizenöt év óta adott kenyeret s ki most azzal fizeti vissza a jótéteményeket, hogy urának fiára emeli vakmerő kezét.

— Azt a kezét, mely hogy még megvan, csak Izsépy urnak köszönheti, — jegyzi meg emelkedett hangon a törvényszék előtt az üzlet első segédje, mint tanu. — Egy cukros hordó rá gurult ez ember karjára, tekintetes törvényszék, a kórházban már azt mondták, le kell vágni, nincs más mentség. Akkor, — folytatta az első segéd mindegyre fokozódó lelkesültséggel — Izsépy ur befogat s azt mondja nekem: „Menjen ön dr. Balassa urhoz...”

Az első segéd hangja itt eléri az ünnepélyes lelkesülés fokát.

— Igenis, tekintetes törvényszék, a hirneves műtőhöz, dr. Balassához. És azt mondja nekem Izsépy ur: „Mondja ön meg a doktor urnak, hogy egy em-

ber szerencsétlenül járt üzletében, nem akarom, hogy karját elveszítse s ha van mód rá, hogy megmentesék, hálás leszek érte." Én elmondom ő nagyságának, dr. Balassa urnak: „Izsépy ur hálás lesz érte" s meg van mentve ez ember karja.

— Tudta ezt? — kérdezi az egyik bíró a vádlottól.

— Igenis tudtam.

— Talán mámoros állapotban cselekedte, a mit cselekedett? — adják szájába a szót.

— Nem. Meg akartam ölni azt a csábítót, s megis ölöm, ha még valaha kiszabadulok.

Mindez megfordul most Hombár András zűrzavaros fejében: a törvényszék, a börtön, a bírák, a rabok. Ugy rémlik neki, mintha minden arcot újra látna, minden szót újra hallana.

— És mégsem öltem meg! — mormogja szemrehányáskép, mintha még hátra volna a fogadás, melyet teljesítenie kell.

Vállai megrándulnak, melle zihál, szemei a sötétségbe merednek, mintha ott messze, nagyon messze valakit keresne.

Az, akit keres, országokon, tengereken túl jár, utazik.

— De egyszer vissza fog jönni, — mormogja Hombár András, — vissza fog jönni!

Hanem mialatt csak arra az egyre akar gondolni, aki majd visszatér, eszébe jut ama másik is, ki talán szintén visszatér.

Vele együtt? . . . Az apa reszket.

E pillanatban úgy rémlik neki, mintha halk csoszogó lépteket hallana künn az ajtó előtt a lépcsőn, mintha egy kéz tapogatóznék a falon.

Hombár András még jobban reszket. Fölkáll, az ajtóhoz megy, de nem meri kinyitni azt, csak hallgatózik. Künn minden csendes, nem hallatszik semmi hang. A boldogtalan ember visszatántorog a sötétben az asztalhoz.

— Nem, nem, — mormogja tompán, — az kocsin jár, selyemben, bársonyban, kipirosítja orcáját és arany karpereceit mutogatja.

III.

De most csakugyan léptek hallatszanak, lassu, csoszogó léptek, melyek grádicsról grádicsra lejjebb jönnek. A szomszéd kosárkötőné az, kinek az a nyomorék fia van. Hombár András megismeri a lépéséről. Talán bizony az is a templomból jön! Az is hálát adni ment a nyomoruságért, a mit az isten reájok bocsátott?

— Miért ne? — gondolja Hombár Audrás. — Annak a nyomorusága sem nagyobb, mint a mienk. Legalább megvan az a nyomorék béna gyereke, ott ül a karos széken és várja anyját. Nekünk kettő volt és egy sincs.

(Vége köv.)

A szépről és főségesről.

„Elmélkedések különféle széptani tárgyokról“
című műből.

— Schiller Friedrich után szabadon. —

A dolgok mindazon sajátságai, melyeknél fogva széptaniak lehetnek, négyféle osztályba sorozhatók, a melyek szintugy tárgyilagossá különféleségükkel fogva, mint különböző alanyi viszonyukra nézve, szenvedőleges vagy cselekvőleges tehetségünkön nemcsak az erőre, hanem különféle tetszés folytán az érzékre is hatnak és a szép-művészetek céljához képest különbözőleg használhatók; nevezetesen: a kellemes, a jó, a főséges, és a szép. — Ezek között csupán a főséges és a szép a művészeté. — A kellemes nem méltó hozzá, és a jó legkevésbé sem célja; mert a művészet célja az, hogy gyönyörködtessen, és a jónak, — legyen az elméleti vagy gyakorlati, — nem lehet és szabad az érzékiség eszközeként szolgálni.

A kellemes csak az érzéket gyönyörködteti s ebben különbözik a jótól, mely csupán az észnek tetszik. — Amaz anyaga által tetszik; mert csak az anyag hat az érzékre; — mindaz pedig, a mi alak, csak az észnek tetszik.

A szép is az érzékek közvetítése folytán tetszik ugyan, a miben a jótól különbözik; de a felfogó észnek alakjáért tetszik, a miben a kellemestől különbözik. — A jó, mondhatjuk, csupa észszerű alakja által, — a szép észszel párosult alakja által, — a kellemes pedig épen nem alakja által tetszik. — A jót gondolhatjuk, a szépet szemlélhetjük, a kellemest egyedül csak érezhetjük. — Az első tetszik tartalmában, a második a szemléletben, a harmadik az anyagi érzésben.

A jó és a kellemes közötti különbség legtöbbször a szemekbe ötlük. — A jó ismeretünket szélesbíti, mivel tárgyaról állít elő és szerez fogalmat; tetszésünk alapja a tárgyban rejlik, ha maga a tetszés azon állapot, melyben találjuk magunkat. — Ellenben a kellemes épen semmi ismeretet nem nyújt tárgyaról és nem is ismereten alapszik. — Ez csak az által kellemes, hogy érezzük, és tartalma teljesen elenyészik, mihelyt az érzéki indulatokat elgondoljuk magunktól, vagy ezek csak elváltoznak is.

Egyik embernek, ki fázik, meleg lég a kellemes; de épen ezen ember a nyár hevében hű árnyékot keresend. — Bár mindkét esetben ugyanezen ember áll ott, mégis helyesen ítél. — A tárgy teljesen tőlünk függ, és a mi ma mint igaz, célirányos, és észszerű jó élénk, husz év múlva, — feltéve, hogy most is helyesen ítélünk, — épen úgy tűnend föl előttünk. A kellemes felőli ítéletünk változik, valamint elmúlik annak tárgya iránti helyzetünk. — Az tehát épen nem a tárgy sajátsága, hanem a tárgynak érzékeinkhez való előbbi viszonyából ered, — mert az érzékállapot annak egyik szükséges feltétele.

A jó ellenben már jó, előállása érezhetősége előtt is. — A sajátság, mely által tetszik, teljesen önmagától

ered; személyiségünk nélkül is szükség, hogy rendelkezék azzal; habár tetszésünk ugyanazért saját lényünk fogékonyágán alapszik. — A honnan mondhatjuk, hogy a kellemes csak létezik, mert éreztetik; a jó ellenben éreztetik, mert létezik.

A szépnek kellemestől különbsége bármily nagy legyen is, kevésbé ötlük a szembe. — Annyiban hasonló a kellemeshez, hogy azt mindig érzékinek kell tartani, s hogy az csak a küllátszatban tetszik. — Továbbá annyiban hasonló ahhoz, hogy az tárgyról semmi ismeretet nem szerez, sőt még fel sem tételez. — De más oldalról igen különbözik még a kellemestől, mivel az feltűnési alakjánál, nem pedig az anyagi érzésnél fogva tetszik. — Az ugyanis csupán csak az észlelő alanynak tetszik, a menyiben ugyanaz érzéklő is egyszersmind; de az érzéklőnek csakis annyira tetszik, a menyiben ugyanaz észlelő is egyszersmind. — Nem csupán az egyéninek, hanem az egyesülésnek is tetszik az, és épen azért egyenesen csak az érző — okos valóságra vonatkozása által tartja fenn lételet, ugyanmily, hogy még az érzékiségnek mindenféle tapasztalati meghatározásától is független és ugyanaz marad, ha az egyén mivolta elváltozik is. — A szép tehát épen abban egyenlő a jóval, a miben a kellemestől különbözik; és épen ott tér el a jótól, — a hol a kellemeshez közeledik.

A jó alatt ugyanazt kell érteni, a hol az ész alkalmazhatóságot ismer fel saját elméleti és gyakorlati törvényeire. — Az pedig ama nevezetes tárgy az elméleti észszel teljesen össze egyeztethető, és a gyakorlatinak a legfensőbb fokán sem lehet ellenkezője. — Valamely vállalat célját rosszalhatjuk; de azért ugyan abban csodálhatjuk a célszerűséget. — Megvetjük ugyan az élvezeteket, a melyeket valamely élvhajás élete céljához képest követ, és mégis dicsérhetjük ennek az eszközök megválasztásában elménczségét és irányadó elveinek következetességét. — A mi csak alakja által tetszik az a jó, s ez az általános és feltétlen jó, ha alakja egyszersmind tartalma is. — A jó is tárgya az érzésnek, de épen nem oly közvetlenül, mint a kellemes, és nem is oly vegyítve, mint a szép. — Az vágyódást mint az első és vonzódat, mint a második, nem indit. — A jónak világos előadása csak figyelmet ébreszthet.

A kellemes, jó és szép közötti különbségnek meghatározása után világos: hogy valamely tárgy lehet rút, tökéletlen, sőt erkölcsileg megvetendő és mégis kellemes lehet és mégis tetszhetik az érzékeknek; — hogy valamely tárgy benső lényegénél fogva az erkölcsi érzést sértheti, és mégis a szemlélésben tetszhetik és mégis lehet szép.

Az indok ez; mert mindezen különféle meghatározásokon kívül a kedélynek más hatálya van és másképen érdekes.

Azonban még ezzel a széptani mondományok osztályozása nincs kimerítve; mert az szolgáltat oly tárgyakat, melyek egyszersmind rútak, az érzékekre kelle-

metlenek és borzadályosak, az értelemre nézve ki nem elégitők és csekély erkölcsi becsűek; és a melyek mégis tetszenek, sőt a melyek ugyanmilyra tetszenek, miszerént az érzéki és értelmi gyönyört szívesen feláldozzuk, hogy magunknak belőlük hasznot huzzunk.

Nincs bájosabb a természetben, mint valamely szép tájék az est alkony-pirjában. — Az alakok dus változatossága és szende körrajza, a sugárzat végtele-nül változó játéka, az üde virágzat, mely a távoli tárgyakat beruházza, — mindez összehat, hogy érzékeinket gyönyörködtesse. — Járuljon még ehez a csevegő patak csacska csergedezése, a csalogány csattogó dala, és kellemes zene, — a mi gyönyörünk nagyban fokozva lesz. — A nyugalom édes érzetében ömledezünk és míg érzékeink a színek, tárgyak és hangok öszhangzatától a legkellemesebben érzékenyülnek el, addig a kedély valamely üde és szellemdús eszmefolyamban, és a szív bizonyos érzet-áramban gyönyörködik.

Egyszerre csak vihar támad, mely az eget és az egész tájat elhomályosítja, mely minden más hangot túlkialt s elhallgattat, s tőlünk mind ama gyönyöröket elrabolja. — Szuroksötét felhők környezik a láthatárt, megsüketítő dörgések között mennykövek hullnak alá, villámlás villámlást követ, és látásunk, valamint hallásunk a legkellemetlenebbül érintetik. — Csak a villám világol, hogy annál borzasztóbbá tegye reánk nézve az éjszakát; látjuk a mint lecsap, sőt félni kezdünk, hogy könnyen reánk is találhat. — Mindazáltal hinni fogjuk, hogy a változásnál inkább nyertünk, mint veszítettünk, kivéven azon egyéneket, kiktől a félelem minden haszon-élvezetet el szokott ragadni. — E rémitő látványtól érzékeinket visszaborzadva, erővel fordítandjuk el egy oldalról — és ugyanannál bizonyos érzéssel időzünk, — a melyet sajátképen nem nevezhetünk ugyan kedélynek, de a kedély gyakran előtérbe lép. — Már pedig ezen természeti látvány inkább veszélyes, mint jó, (mert legkevésbé sem szükséges valamely vihar hasznosságára gondolni, hogy e természeti tüneményen tetszést találjunk,) az inkább rút, mint szép; mert a sötétség, mint megfosztás minden látványtól, mely világosságot szül, sohasem tetszhetik és a mennydörgés általi hirtelen légrázkodás, valamint a villám általi rögtöni vakító fény valamely szükségképeni föltételnek ellentmondanak mindenféle szépségre nézve, a mi semmi erőszakost, semmi megszakítást nem tűr. — Továbbá e természeti tünemény csupán az érzékeknek inkább fájdalmas, mint kellemes; mert a lát- és hallidegek a sötétség és világosság, a mennydörgő csattogás és hallgatás rögtöni változása által nagyon kellemetlenül érintetnek és ugyanakkor épenoly erőszakosan nagyon gyengítettnek. — És daczára a nemtetszés mindezen nyilatkozatainak, a zivatar arra nézve a ki nem remeg attól, érdekes tünemény.

(Vége köv.)

Egy kicsiny tárgy, oly csekélység...

Egy kicsiny tárgy, oly csekélység,
Melyet más szem meg se lát,
Nekem új hit, új reménység,
Drága kincs, ha te adád.
S ép azért tán, mert csak engem
Érdekel, még kedvesebb;
Bár kis csepp a végtelenbe',
De szivedből jött e csepp.

Várom ajkad mosolygását,
Mint a napsugárt a rab,
Pedig az nem oltja vágyát,
Hisz' azért ő lenn marad:
Én is forró sóhajokkal
Nézem, áldom képedet;
De hiába új bajokkal
Szomorítom lelkemet.

Mert, amit te megtagadnál,
Azt kívánom, azt lesem,
S amit örömet megadnál,
Vagy kevés vagy sok nekem.
Ám ez is csak édesebbé
Változtatja a napot:
A csomót úgy vágjuk ketté,
Hogy én mindent megkapok!

Rudnyánszky Gyula.

Hamis játék.

Elbeszélés.

Irtá: Hackländer F. W.

(Folytatás.)

Ezt valóban meg is tette az asztalon, de a hűtlen vót illető képzeletében, még pedig oly gyűlöletes arczkifejezéssel, mi mellett pár hosszú sárgás fog is előtűnt, hogy egy ily módon kezeikbe került áldozat nem látszott irigylésre méltónak.

„Ott megy, anélkül hogy csak egyszer is visszaneznie,“ panaszkodott Fanny, „hisz megkísérthetné meg nézni, vajjon nem vagyok-e az ablaknál; de ő rám sem gondol, mihelyt hátat fordíthat, másokra tud gondolni; másokhoz feltekinteni s köszönteni őket, mint oda át a pénzügyi tanácsosnál, a hol az az ostoba éretlen teremtés, hamis fürteivel, azonnal megjelenik az ablaknál, mihelyt ő az utcára lép. — De várj csak; majd meggerembellek én téged!“ Azután félbeszakította e magánbeszédet, mialatt ama köpczös, bohókás legyek egyikének hevével ütődött az ablaktáblához, hogy aztán, fejét görcsösen elfordítva, folytassa: „Ott áll egy hintó mellett és élénken beszél, ah, ha csak kivehetném, vajjon az ama —“

„Szaladj a szegletszobába, hisz világosabban lát-

hatod onnét balga teremtés,“ mormogá magában madame Strammer, míg Fanny az anyai utasítás szerint gyorsan a mellék szobába sietett, „hát annyira ostobának tartod őt, hogy itt orrunk előtt feledkeznek meg magáról, — Ó, a férfiak sokkal ravaszabbak.“

— — „Nos, mi volt az?“ kérdezé aztán belépő leányát.

„Tulajdonképen semmi sem volt,“ válaszolt ez. — „annyi mint semmi és mégis keserű érzést okoz nekem, ha őt evvel az emberrel beszélni látom, avval a Werkheim báróval, a rosza legroszabbjával, a hogy azt azon emberek, akik ismerik beszélnek. Hogy mit beszélnek róla, azt természetesen nem értem; nem értek ilyesmihhez, de Delbers Lotti, aki — nos, akinél a minap voltam, midőn a báró ellovagolt, láttára egyszerre elveresedett, kezét szívére nyomta és mély sóhajjal mondta: „Ez a Werkheim rettenetes ember!“

„Nos, Lotti talán tudhatja azt,“ válaszolt madame Strammer, „s ha ily libákra nézve rettenetes is, az nem tesz semmit s azért völegényednek, egy orvosnak meg nem tiltható, hogy beszéljen vele — légy eszednél, Fanny!“

„Ah, anyám, anyám, annyiszor voltam már eszemem, hogy végre magamon csudálkozom s magamat sem értem, mert tudok hallgatni, ha szívem hangosan beszél is. — De itt köztünk maradjon, ismétlem, ama eau de cypre rettenetes gyanut ébresztett bennem, mert mint a fodrász mondta azt csak a legroszabb, a legszívtelenebb kaczer nők vásárolják, tudod, ama teremtések, kurta, hátulról feltűzött szoknyával, pár hüvelyknyi magas czipő-sarkokkal, ama mintegy felfujt kalapocskákkal és hosszan lecsüngő fűrtökkel — oly körök, melyekben épen ama Werkheim báró forog és ő nemcsak hogy a legbarátságosabban üdvözölte, hanem kocsijába is szállott és elhajatott vele.“

„Hadd kocsizzék, majd visszatér“ biztosítá a leányt madame Strammer, „ti a rokonság előtt formaszereint el vagytok jegyezve s a te gyámod, a törvényszéki tanácsos nagybátyád ki jelen volt, majd megmondaná neki a mondókáját, ha kedve kerekednék compromittálni egy olyan tekintélyes családot, mint a minő a mienk. Balgaság, esze ágában sincsen, de te valóban képes lennél elvadtítani őt féltékenységeiddel. Nyugodj meg hát benne, míg össze nem keltetek s akkor aztán fogva tarthatod.“

Ez anyai jó tanácsot rövid gondolkodás után Fanny is igen kitűnőnek látszott találni, mert száraz ujjával halkán dobolt az ablaktáblákon, mialatt éles vonásain kárörvendő mosoly terjeszkedett ki.

A fiatal orvos csakugyan Werkheim báró hintójába szállott, de csak annak ismételt kérelmére s minekutána hasztalan hozott fel mentségül sürgős teendőket; de ez erre vonatkozólag is tudott kitűnő kifogásokat.

„Oly rég nem láttalak, kedves Ottóm, az egyetem odahagyása óta csak néhányszor futólag s távolról, most már szánj egy két órát a beszélgetésre; vagy tudod mit, követni foglak látogatásaidban, azaz, az illető házakhoz vislek, megvárom, míg kijössz vagy ha egy

pikáns és érdekes élményben akarsz részesíteni, úgy örömmre fog válni, ha követhetek.

Ilyenféle még kevés akad nekem fiatal orvosnak, patienszem többnyire pinczehelyiségekben, padlásszobákban, a negyedik emeleten fölül laknak s ha egyszer másszor az első vagy a második emeletben van dolgom, az egy egyszerű polgárcsaládnál esik meg, ahol talán az öreg nagymamát tépi egy kis hasrágás.

„Úgy hát nem fogok segédkezni, hanem megvárlak és kényelmesen elszívom szivaromat, míg te ottfent az al lélsz elfoglalva, hogy vagy a fazekat vagy a beteg fogod találni, mint ahogy erről a kínai legenda regél. — Hova hajtsunk elébb?”

„Valóban eredeti eszme tőled, de ha már egyáltalán nem tágitasz, úgy utasítsd kocsisodat czinege-utezra 14. sz. alá; valóban, kedves Richard, magam is igazán örülök annak, hogy oly hosszú idő után viszontláthatlak s kényelmesen cseveghetek veled. Természetesen igen jól folynak dolgaid?”

„Nem panaszkodhatom s miután sok ember rettenetesen irigyel, kell valami irigyelendőnek lennie kellemes viszonyaimban, noha az árnyoldalak sem hiányoznak, de mulatságosnak találok azokat, mivel mellettök a fény annál ragyogóbban tűnik elő; hisz örökös napfény unalmassá válnék s az megint nagyon is hasznos dolog, hogy a bot mindenütt az eb mellett feküdjék.

(Folyt. köv.)

Miért nem házasodom meg?

Elbeszéli:

Báthory Romancsik Mihály.

Sokan intézték már hozzám jóakaróim közül a fentebbi kérdést, mert tudják, hogy minő rajongó, szerelmes természetű fiatal ember vagyok, azaz: csak voltam; élénken rajzolják elem a házasság élet gyönyöreit, még talán feleséget is keritenének, mert hát, amint azt kedves jó barátaim mondják, a sok csalódás után végre boldognak szeretnének látni...

Hisz ez mind igen szép dolog! de könnyű nekik beszélni. Felvételnek velem a házasság jármát, s ha roszul ütne ki a dolog, amennyiben feleségem asszony „szarvakat” rakna fejemre: jóízűeket kaczagnának felettem. Ismerem már az én jó barátaimat; mind olyan jó madár, mely csak addig jár ablakomra füttyörészni, míg a kendermagban tart.

A „megházasodást” illetőleg, nekem semmi ellenvetésem nincs; szerény igényeim egy két emeletes házzal ki volnának elégítve, ha mindjárt Budapest valamelyik külvárosában épült is az fel. — De más inde-bindeje van a dolognak.

Szálljunk egy kissé magunkba és kérdezzük: ha tudnék-e én még annyi keserű csalódás után igazán szeretni? Mert mióta meg tudom különböztetni a szép nőt a ruttól: vallottam már szerelmet nem egynek, de száznak is; határozott feleletet azonban egyiktől sem nyertem. Mint érzékeny keblű fiatal ember, e folytonos

hitegetést és ámitást megsokalva: elhatároztam, hogy többé nem járom a „bolondját”; érzem, szívem tüze hamvadni kezd.

Azt tartják: ki szerencsétlen a szerelemben, szerencsés a játékban. Lehet, hogy némely fiatal emberre találó e mondat; reám azonban sehogysem alkalmazható, miután én a 32 levelű ördög biblia forgatásához nem értek, sem nem billiárdozom; minő játékban lehetnék tehát szerencsés? sokat törtem már ezen fejemet, de megállapodásra soha sem juthattam. S minthogy a szerelemben szerencsétlen vagyok: ergo valami másban kellene szerencsésnek éreznem magamat. — Tőlem azonban a szerencse oly távol van, mint Makó Jeruzsálemtől; másnak az ablakán néz be, én két kézzel sem tudom megfogni. Látva, hogy Fortuna asszony hozzám minő kegyetlen, belenyugodtam azon közmondás igazságába: „Bolondnak kedvez a szerencse!”

Barna tetszenék-e inkább, vagy szőke leány? — kérdezik tőlem. Tudja isten! Szőkét, barnát is szeretnék. De mégis, — kettő talán sok volna egyszerre... No ha épen választanom kellene, inkább a barnát választanám. Megmondom miért. Nem tudom mennyiben igaz, de sokan azt tartják, különösen a matador szerelmese, hogy a barna, nagyobb mértékben képes szeretni, mint a szőke. Azt mondják, a barna hölgy tekintete égető és világító, mint a nap melege és fénye; szemei ragyognak és tündökölnék az édes szenvedélytől; mosolya édes, mint a nektár és oly biztató, hogy a menyinyet juttatja eszünkbe, szóval egy szép barna leányka angyali arczára a kebel minden rózsaszínű reménye van lehelve. E tulajdonságokért választanám én a barna hölgyet feleségemül, ha t. i. valamikor megházasodnám, mert meg vagyok győződve, hogy égő szerelme által, lángra lobbantaná szívem szunnyadozó érzéseit...

De ha jobban meggondolom a dolgot: miért is házasodjam én meg? hogy másod magammal legyek? hisz e drága világban mindenki arról panaszkodik, hogy bajos megélni az embernek; hát még ha ketten vagyunk! Aztán meg azt tetszik tudni, hogy minő szerény, kis igényű, angyali szívjóságú a mai „eladó” hölgyvilág, mely épenséggel csak egy hön szerető férfi szívet keres, a házasulandó fiatalság pedig csak tiszta szerelmet és sok — sok — — kellemet és szépséget óhajt hölgyeinkben feltalálhatni; tessék elhinni, egyebet semmit.

Nagy ég! ha elgondolom, mennyit hazudtam már hitelezőimnek, kik minden hó elsőjén, már kora reggel felébresztenek álmomból, nehogy elaludjam a gage fizetés idejét; — és ha valamely ragyogó fekete szemű bájos hölgy előtt állok, — nem tudok udvarolni. — Mert ugyan kérem mi az udvarlás? — hazugság, mi a bókolás? — hazugság. Némely fiatal uracs úgy tud hazudni imádottja előtt, mintha csak könyvből olvasná. A hölgyek igen jól tudják, hogy a mit a férfiak nekik mondanak, az mind csupa hazugság, de azért szívesen meghallgatják, mert hiúságoknak ez hizeleg. Mondja valaki egy 55—60 éves asszonynak, hogy minő fiatal,

kész volna örömében az illetőt karjai közé zárni. En e tekintben is szerencsétlen természetűnek tartom magamat, mert egy oly nőnek, kitől a természet megtagadott minden szép tulajdonságot, soha som tudom mondani: Nagysád, minő bájos, minő elragadó szépség! — Annyira udvariatlan azonban mégsem vagyok, hogy a kevésbé szép nőnek megmondjam a valót. Hiába no, nekem már elvem igazat mondani, vagy semmit. Nem is szeretnek e tulajdonságomért az asszonyok, de még a leányok sem. Nem tehetek róla, a széptevés nem kenyerem; a hizelgés, a csábítás nyelvét nem értem. Hagyom magam a véletlenre, akad talán majd egy, kit az isten nekem rendelt. — Addig várok s nem házasodom meg, inkább agglegény maradok.

Mindezek daczára olykor-olykor, ha egy bájos hölgy szemsugarait rám irányozza, egy édes mosollyal megajándékoz, oly kimondhatlanul jól esik ez lelkemnek, mert csáberejőknek gyöngye természetü létemre, nem tudok ellentállani, kivált ha azon nővel vagyok szemben, kit annyira tisztellek, előtte minden tudományom cserbehagy. Érzem, hogy őt tudnám szeretni, mit mondok szeretni? istennőként imádni. De mikor hasztalan minden rajongásom, nem lehet szeretnem. „Örök átkunk, hogy mindig azt szeretjük, aki bennünket nem szeret.“

Vannak ifju szerelmesek, kik három, sőt négy évig várnak, hogy Hymen rózsá-láncza egybekösse őket; már ugyan mire való az a sok huza-vona, nem ér az semmit. Ha valaki szeret, ne huzakodjék, különösen a mai háborus világban, mondja meg, vagy maradjon otthon s élje le friss egészségben kisasszonyságának napjait.

Nemde kérem szerelmes uraim és hölgyeim, hogy bosszantó az, ha a gyöngéden szerető szívek egymást ámitják, bolondítják. Az ámitás nemes mesterségéhez leginkább a nők értenek. Nyájasak, barátságosak a férfiakhoz, kik egy kacintás által annyira elengedik magukat ragadtatni, miszerint erős meggyőződésük az elmaradhatlan biztos siker. Ámde a nők sokkal fortélyosabbak, semhogy tul ne járnának a férfiak eszén; minden eszközt megragadnak udvarlóink számának szaporítására nézve, mindenikkel kaczerkodnak, de egyet sem szeretnek igazán. Legnagyobb része többre becsüli, ha kevésbé szerettedik is valóságban, csak annál inkább meglegyen a látszat, hogy szerettednek: mert a hiúság minden érzésük közt a legelső helyet foglalja el. Nagyon válogatók. Pedig mit nyernek, ha válogatnak? azt, hogy egy szép reggelen arra ébrednek, miszerint szürkülni kezd a fejük, — s vén leányok maradtak.

Tapasztalatilag bebizonyult tény, hogy az asszony a háziéletet menyenyé vagy pokollá változtathatja; ez okból kívánatos, hogy a házasulandó fiatal emberek jól fontolják meg a dolgot, mert bizony a házasság oly kötelék, mely nem egyszer a férjnek nyakára tekeredik; oly sip, melybe a férj úgy fujja nótát, amint az az asszony billegteti. Részemről inkább várok, mig olyan nőt nem kapok, a minőt óhajtok.

Gazdagot nem veszek el, mert csak játékszer volnék kezébe; s ha teljesen nyugodtan akarnék élni oldala mellett: vaknak, süketnek és némának kellene lennem. No ha erre rábirnának venni, akkor lefénypesztetném magamat a feleségem köntösében s az utczai kirakatokban bámultatnám becses photographiamat.

Fősvény nővel sem lépnék házasságra, mert azt szokták mondani: „A mely asszony kedveli az ajándékot, az könnyen is ajándékoz.“ A fősvény pedig nagyon is hajlandó az ajándék elfogadására.

Nagyon szép nőt sem veszek el, mert aki mindenkinek tetszik, az bajosan őrizhető.

Uralkodni vágyót talán? azt sem; mert minden perczen attól kellene tartanom, hogy nóm fejem fölé emelkedik, már pedig a ház kormányzása mindig a férjet illeti, a ház szépítése és csinosbitása az asszonyt.

Tetszelgő nőtől isten őrizz! Minden nő tesék ön magának, elégedjek meg azon dicsérő kritikával, mit neki a tükkör nyujt; ne kívánjon tetszeni férjén kívül másnak, mert akkor a házi nyugalom meg van semmisítve; pedig nincs szebb és boldogítóbb a világon, a házi örömök s a békés egyetértésnél.

Vannak továbbá oly nők, kik az idomok szépségét, az ifjuság bajait és annak mesterséges emelését arra használják, hogy azzal, mint eladó portékával üzletet csináljanak; ezek sorába tartoznak a kaczer nők. Ilyenek sem kellene.

Ugyan hát minő nőt óhajtanék feleségemül? — fogják önök kérdezni. Megmondom.

Olyat, ki hiúságának alapját nem a hiu csillogásban és üres piperében keresi; olyat, ki férjének életét nyugodttá és elégedetté tudja tenni; olyat, ki nem majmolja a divatot, kerüli a fényűzést, nem visel hamis hajat; olyat, kiről előre meggyőződöm, hogy háztartásában pontosság s szabatosság fog uralkodni; s végül ki nem kívánczik naponkint színházba, hangversenybe s más mulató helyekre, ki minden örömét a családi élet körében leli fel, s egész lényének alapját a szeretet képezi. Az édes együttlét, az eszmék kölcsönös kicserélése, a gond nélkül való odaengedés, a szavakban és tettekben egyező tiszta összhangzat, ez az, minden a házásélet szerelme nyilvánul; én pedig ezt keresem, ezt óhajtom.

Ime kedves jó barátaim, a fenebbi sorokban elmondottam: miért nem házasodom én meg, vagyis inkább: minő feltétel alatt házasodnám meg. Több mondani valóm nincs, csak annyit említek még, hogy:

Nekem olyan asszony kell,
Ha kacintok szememmel,
Tárja ki a két karját,
S nyujtsa felém az ajkát.

Mig ilyet nem találok, addig hiába minden okoskodástok, — nem házasodom meg, inkább halálomig nőtelen maradok.

Levelek egy szép lányhoz

III.

..... okt. 13. 187.

Tehát Elemér nem tetszik önnek.
Gondoltam.

Sok nem fog még önnek tetszeni az életben!
Hja, mert nem mindenki egyforma s nem minden történik úgy, amint az ember ohajtana. Jó is volna! Hiszen akkor mindnyájan követelésekkel lépnének fel. Én például mindjárt azt kívánám, hogy a mamák ne verjék önöknek erőszakkal fejcskékibe, hogy önök szépek; hogy ezen s ezen a majálison önöké volt a királynői diadém; hogy önökre gyönyörű jövő mosolyog, hogy nagy szerencsére számíthatnak, hogy jó parthiet csinálhatnak stb. stb.

S ön, ön mit ohajtana?

Hogy boruljanak mindnyájan a lábcskáikhoz, ugy-e! Hogy ne találkozzék olyan udvariatlan fiatal ember, ki az önök bájainak, bármennyire is elismeri azokat, ne hódoljon minden kigondolható alakban? Hogy ha önök (bocsánat, önt nem értem ide, édes Evelin!) huzamosabb ideig áztatván ez együgyü teremtések, egyszer csak — jobb kilátás nyilván — kiűzik a jogosan képzelt paradicsomból: rá se hederítsenek?...

Valóban jó volna, én is azt mondom!

Dehát a természet nagyon szigorú és daczos, nem hallja meg ami ohajtásainkat. — Legjobb, ha megnyugszunk. Lássa, én ez elvet követem s mondhatom, meg vagyok elégedve magammal s a körülményekkel. Az ember nyugodt s elégedett sohasem lesz addig, míg vágyait s reményeit a kellő határok közé nem szorítja, rakoncátlan gyermekei ezek a léleknek, büntetni kell, hogy szokjanak; ha megukra hagyatnak, sohasem lesz ember belőlük!

Hahaha! Lássa csak, még itt erkölcsi prédikációt tartok önnek... önkéntelenül is... Pedig — magamról tudom — nincs unalmasabb valami, mint olyat hallgatni, mit az ember szívesen elengedne!...

A multkor X.-éknél voltam. A discursus egész délután az ujdívatu öltözékekről folyt. Piros faille brocat diszszel, égszinfekete ruha failleből crépe-lisse tunikával, házi ruha fehér mollból rózsaszín satinszoknyával, aztán hárszöld és kopikék foulardból, szürke crépe de laineből sárgás zöldből narancsvörösbe átmenő diszszel stb. stb.

Ön ismeri e tekintetben természetemet, képzelheti eszerint, hogy nagyon jól mulattam, éppen mint ön elébb fennebbi predikációmon...

Elég az hozzá, hogy nem tetszik önnek Elemér; minden szót kimérten, jól megfontolva mond, mintha valami pápaszemes profeszorral állna szemközt...

Tudja, miért tette ezt? Először, mert neki természete a megfontolás és másodsor... nos másodsor: mert önnel állott szemben... S ön nem a legnagyobb profeszor-e a sziv tudományában? No csak ismerje el, hisz ön vallotta ezt be nekem s én, hogy tájékozatlanul ne járuljon barátom a szívek nagy mesteréhez, vettem annyi bátorságot magamnak (az utólagos bocsánat reményében), hogy informáljam őt... Hátha nem tudott volna ellenállani, minden szilárdsága daczára is, az ön lebilincselő hatásának s megigézve kellemétől, elébe áll és szerelmet vall? Nem szánta volna-e szégyent s elégnék tartotta volna-e számára ez áldozatért ama kárpótlást, hogy ő szerencsés a 12. lenni, ki első találkozásakor kapitulált önnek? Nem hiszem. S ha igen, akkor én lettem volna az első, ki kijózanitom; mert, engedjen meg, de bármennyire nagy kitüntetésnek tarthatja is egy fiatal ember azt, hogy önnek szerelmet vall: ez mégsem oly nagy kitüntetés, hogy... no, hogy ennél még nagyobb ne lehetne.

Ő ambíciósus, azt tudom; neki tehát nagyobb kitüntetésre kell törekednie!

Azt, hogy ő minő véleménynyel van önről, bocsásson meg, el nem árulhatom, bár multkori levelemben megigértem is. Arról biztosítom, hogy mindenesetre jóval... Hát iszen milyennel is lehetne mással... önről... valaki?...

Kézsókomat!

IV:

..... okt. 20. 187.

No, no! Azt nem szeretném, hogy már is megszakadjon levelezésünk s pláne ily csekélység miatt; mert lássa, amellet, hogy gyönyörköd-
tetnek, tanulok is belőlük.

Szinte hihetetlen ugy-e?... Pedig ugy van. Csak, mióta az ön leveleit olvasom, tanultam meg becsülni az orthographia tudását... Elég egy szó leveléből, hogy bálványozzam azokat, kik helyesen tudnak írni...

Kimondhatlan szép is az, mikor az ember helyesen tudja leírni gondolatait!... Nemde, édes Evelin? Bizony szép!

Ugyan mit mond már most az olyanokra, kik még erre se képesek? Ön semmit, ugy-e? Én se; nem akarom magamra haragítani a világ valamennyi szép leányát...

De majd elfeledem. Hisz ön mindenáron tudni ohajtja és akarja, minő hatással volt Elemérré?

Semmivel.

Ön az oka, ha nincs megelégedve e felelettel; ön kényszerített reá, kijelentvén: ha nem felelek, ez az utolsó levele.

Egy megjegyzése mégis volt: hogy nagyon nyájjas, nem ő maga, hanem egyáltalában mindenki iránt. Nézze el ezt neki, édes Evelin; ő nagyon járatlan még az efféle dolgokban. Képzelteti, mikor még a „Pesti művelt társalgó“-t és Sasku Károly illemtanát sem olvasta! — Ő nem tudja, hogy egyik sarkalatos életelve az a mai szép lányoknak, hogy mindenki iránt egyforma szivesek legyenek. Én fel is hozám ezt neki azonnal döntő ellenvetésül s képzelje, egész dühvel rontott nekem! Fel nem tudja fogni, hogy józan észszel hogyan lehet valakinek ily elve. — Eszerint — mondá — a te imádott szép lányaid nem tesznek különbséget egyén és egyén között, nekik Péter vagy Pál ez mindegy? Szép, nagyon szép! S aztán mi a tulajdonképeni célja az ilyen magatartásnak? Semmi más, mint hogy minél többet, mindenkit lebilincseljenek, hogy annál több legyen a tömjénfüst, mely körülözönlí őket. Ezt lehet, hogy bizonyos mértékben el is érik, de többet, amikre tulajdonképen szükség volna az életben, nem. Nem mondom, hogy bizonyos határig mindenki iránt egyenlő szivesnek kell az embernek, mint társadalmi tagnak, lennie; de e ha-

táron tul meg kell szakadnia az egyenlő mértéknek. Élesen körültekintő szem ismeri e határt s ezentul olyan, aminőnek lennie kell.

— Dehát minőnek kell lennie? — szakítám félbe heveskedését.

— Minőnek? — folytatá — Nem olyannak, amilyen. A mindenkihez egyenlő nyájasság cél-tévesztett valami. Az ilyen egyén (legyen ez éppen szép lány is!) eléri talán, hogy környezete hasonló szives leend irányában; de ki biztosítja őt arról, hogy e sziveség igazi, őszinte s nem tet-tetett s hogy több volna a pusztá viszonzásnál és kimért udvariasságnál?... S mi köszönet van az-tán az ilyen szívélyességben? Az, hogy egyetlen igaz barátja sincs az embernek; senkit sem talál, kivel őszintén, szívből szólhatna már csak azért sem, mert önmagának sincs senki iránt bizalma. Örök bizalmatlanság és álbarátság környezi... Hol van és lesz itt aztán szívnyugalom, a boldog-ság ez egyedüli föltétele?... S hiszed-e, hogy e kimért, mindenki iránt egyenlő fokú szívélyesség örökké így marad? A lélek csakhamar kimerül az álérmek nyomasztó sulya alatt, szükségét érzi e bizalomnak, az igaz érzelmeknek, csak hogy már késő! A hasonló gondolkozásuaktól ezt hiába várja, akik pedig eleinte talán ilyenekkel járultak hozzá s tapasztalták az egyének e meg nem kü-lönböztetését, visszavonultak, bezárták szívüket vagy szánalommal s örökre elfordultak tőlük.... Jaj annak a szívnek, mely azt hiszi, hogy bizalom nélkül is élhet, vagy elismeri annak szükségét, de már későn! Inkább egy őszinte, kevésbé szí-vélyes barátom vagy barátném legyen mint ezer más, kinél divatos udvariasságnál egyebet nem tapasztalok!

Nos, mit szól ezekhez, édes Evelin?

Mosolyog, ugy-e? Jól is teszi. Badar szavak! Hát nincs-e önnek ezek daczára is briliáns szívnyugalma; hát kelle-e önnél boldogabb szép lány, önnél, akit annyian szeretnek?...

Remélem, most már meg van velem elégedve s nem foszt meg illatos levélkéinek olvasásától.

Nem érdekli ugyan, de megemlítem mégis, hogy Elemér tegnap Olaszországba ment s tiszteletét küldi; pár hóig ott időzik.

Jól beszél már francziául ugy-e? Tehát: ad revidere!

Előfizetési fölhívás

a „Déliab“ okt.—decz. havi évnegyedére.

Előfizetési ár 1 frt. 50 kr.

A „Déliab“ II. évfolyamának utolsó negyedét is megérte. E lap két évfolyamának minden egyes száma ugyanannyi áldozatot jelez, melyet a magyar nemzetiség, vidéki irodalmunk fölvirágoztatása érdekében és pedig önzetlenül lelkesült kebellet, bizva a jó ügynek szebb jövőjében, s buzgó fölkarolásában — a haza oltárára letettem. Nem hiu becsvágy vezérelt, hanem a törekvés egy cél felé, melyet mindenki ismer, melyet elérni már mások is vágytak, de a mely — mint fájdalommal most tapasztalom — a sivár közöny zátonyszirtei által annyira hozzáférhetlenné van téve, hogy azt nem elérni, hanem csak-közlemben hajótörést szenvedni lehet. Nem a hirteleni elesüggedés, hanem a hosszas szomorú tapasztalat és meggyőződés mondatja ezt velem! Részemről hivalkodás nélkül állithatom, hogy elkövettem mindeket, hogy a „Déliab“-ban Debreczen tösgyökeresen magyar városának és a vidéknek egy oly irodalmi közlönyt teremtek, mely gyújtófényé legyen a vidéki szépirodalomnak, de azért abszolút becses is birjon. Azon jeles hazai írók nevei, melyekkel a t. olvasó közönség e lap hasábjain egymásután találkozott — bizonyítják, hogy a hazai összes irodalmi tényezők ismerték, helyeselték és hűen támogatták szép vállalatomat; — de mindvégig a debreczeni közönségen mult, mely a kellő fokú pártolástól és előfizetéstől távol tartá magát — hogy a „Déliab“ — mint egyetlen irodalmi színvonalon álló vidéki szép literaturai közlöny kellőleg meg nem gyökerezhetett és föl nem virágozhatott! Az irodalom-történet lapjain föl lesz jegyezve: Volt a legmagyarabb Debreczennek is egy abszolút becsesel bíró magyar szép-irodalmi lapja, melyet példátlan részvéltlenséggel önkezével tépett és dobott le saját kebléről!! — Debreczen város n. é. művelt olvasó közönsége, előzzük meg e vádat! Tömegesebb előfizetés által és mily csekély áldozattal! a mely tulajdonképen nem is áldozat, lehetővé tehetjük egy oly szent ügynek előmozdítását és szilárd alapra fektetését, — mely az idők viharai között egyedül lesz képes megőrizni fajunkat a kiveszéstől.... Nemzetiségünk ügye az! Ezért áldozzunk mind-

nyájan, a mig nem késő s amig az áldozat füstje le nem csapódik a földre.

Debreczen 1878. okt. 4.

Gróf Csáky Alfons,

a „Déliab“ szerkesztője s kiadótulajdonosa.

Helyi tárogató.

— **Ft. dr. Kardhordó Ambrus** ur ünnepélyes aranymiséjét s egyuttal tanárkodásának 50 éves jubileumát — mint lapunkban már említők — f. hó 13-án, vasárnap fogja megünnepelni. Az ünnepély a róm. katolikus templomban d. e. 9 órakor a jubilans által végzendő istentisztelettel veszi kezdetét. — Istentisztelet után a kath. gymnasium egyik nagyobb termében fogadja az ünnepelt volt tanítványai s tisztelői üdvözléteit s jókívánatait. Az ünnepeltnek átnyújtandó album számára, mint halljuk az arcképek szép számmal küldettek be s szombatig még mindig beküldhetők Chilkó L. káplán urhoz. T. olvasóink becses figyelmét előre is felhívjuk e kegyeletes ünnepélyre.

— **Arany Jánosról** a F. L.-ban a következő sorokat olvassuk: „Epilogus.“ Ily czimű költemény fog megjelenni a „Budapesti Szemle“ legközelebbi kötetében Arany Jánostól. Azzal a megjegyzéssel adta át Gyulay Pálnak, hogy ez az utolsó, melyet életében kiad. Pedig mint tudjuk, van még egy csomó kiadatlan költeménye, köztük vagy 3 ballada, és egy a plevnai napok alatt irt gyönyörű ének Ozman pasáról. Ezeket azonban a nagy költő — már „hagyományok“-nak szánta. Ekkép azt kell kívánnunk, hogy minél később ismerje meg a közönség. De vajha jó egészség, jó kedv, jobb közviszonyok összeesküdnének, hogy a költőt szöszegővé tegyék, s ne utolsó közleménye legyen az „Epilogus.“

DEBRECZENI SZÍNHÁZ.

I. bérlet. Szombaton, 1878. Okt. 13-án 4-ik szám.
a debreczeni színész-egyesület által adatik:

KAPITÁNY KISSASSZONY.

Víg operette 3 felvonásban. Irta Zell.

Vasárnap bérletfolyamban adatik:

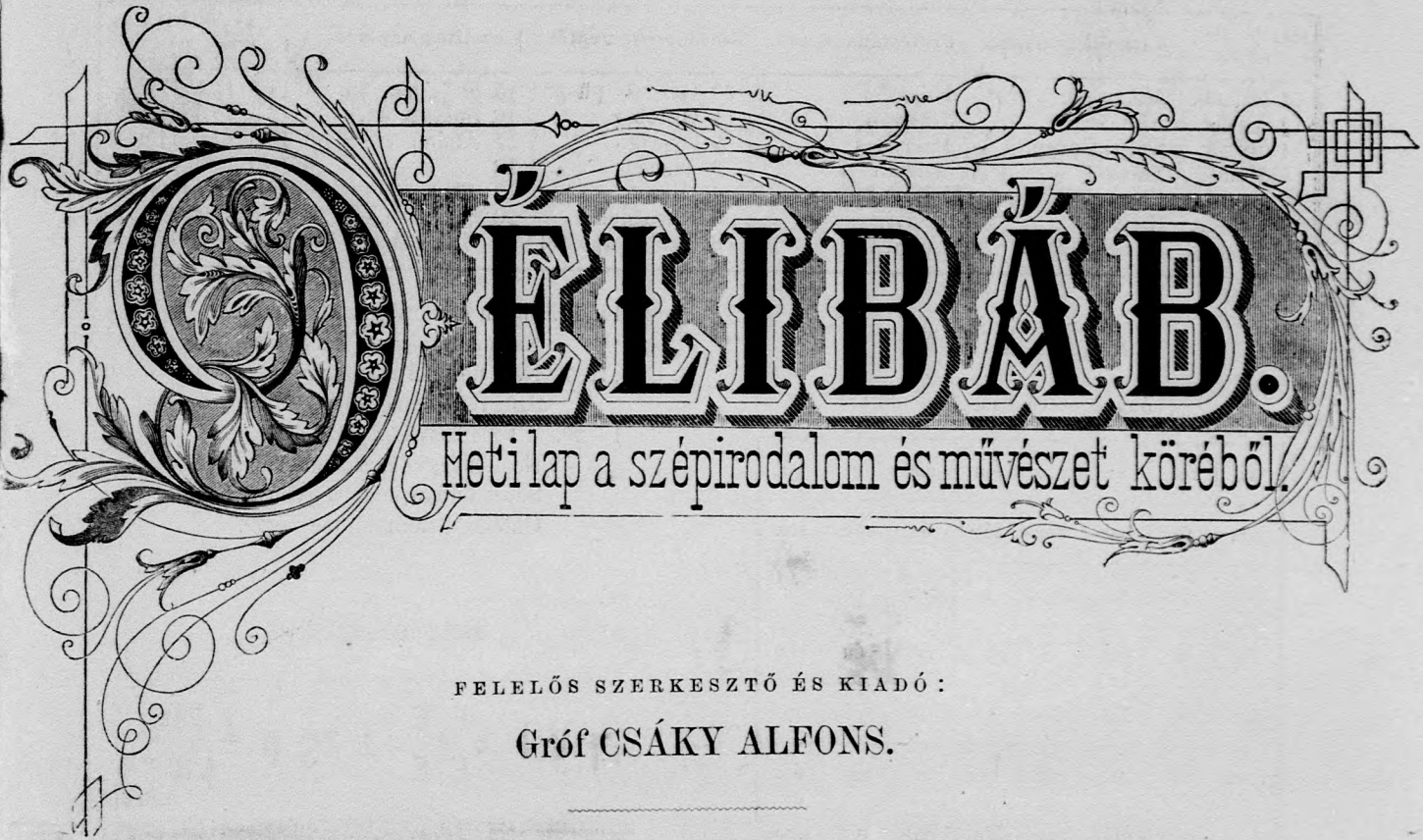
A FALU ROSSZA.

Népszínmű, Tóth Edétől.

TARTALOM: 1. A „Debreczeni irodalmi és művészeti kör alapszabály-tervezete.“ — 2. Nefeleges dalok. (költ.) Dengi János. — 3. A pinzelakás. (beszély.) Vértesi Arnold. — 4. A szépről és fonségesről. K. Zs. — 5. Egy kicsiny tárgy, oly csekélység. (költ.) Rudnyánszky Gyula. — 6. Hamis játék. Haackländer. ford. Aradi József. — 7. Miért nem házasodom meg. (Elbeszélés.) Báthory R. Mihály. — 8. Tárca Levelek egy szép lányhoz. — 9. Előfizetési fölhívás. — 10. Helyi tárogató.

BORITÉK: Heti naptár. Sakkalány. Szórejtvény. Betűtalányok. Helyesen megfejtők nevei. Szerkesztői üzenet. Vidéki levél. Vegyes.

Laptulajdonosok: Gróf CSÁKY ALFONS és DENGI JÁNOS.

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ:

Gróf CSÁKY ALFONS.

Megjelen minden pénteken.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egész évre	6 frt.
Fél évre	3 frt.
Negyed évre	1 frt. 50 kr.

A lapot érdeklő mindennemű közlemények a szerkesztőhöz küldendők.

Szerkesztői iroda és kiadó-hivatal: Varga-utca 2256.

Hirdetéseket lapunk számára elfogad HAASENSTEIN és VOGLER hirdetési irodája Budapesten és Bécsben, valamint GOLDBERGER V. Budapesten és kiadóhivatalunk.

DEBRECZEN,

NYOMATOTT A VÁROS KÖNYVNYOMDÁJÁBAN.

1878.

HETI NAPTÁR.

Október.

Havi és heti nap	Katholikus naptár	Protestáns naptár	Görög-orosz naptár	Izraeliták naptára	NAP		HOLD	
					kel. o. p.	nyug. o. p.	kel. o. p.	nyug. o. p.
12 Szomb.	Miksa püsp. vért.	Szerafin	30 Gergely püsp.	15 Suk., sát, ün.	6 14 5	17 5	17 7	28
13 Vasár.	Kálmán	Kálmán	1 Október	16 Suk., 2. ün.	6 16 5	15 5	41 8	36
14 Hétfő	Kalaszt püsp.	Szerencs	2 Cyprián	17 Abdon	6 17 5	14 6	11 9	43
15 Kedd	Terézia	Adviga	3 Dienes	18	6 18 5	12 6	49	1048
16 Szerda	Florent Gál ap.	Florent	4 Hierot	19 Abel	6 20 5	10 7	36	1147
17 Csütör.	Hedviga	Hedvig	5 Karithius	20	6 21 5	8 8	36	este
18 Péntek.	Lukács evang.	Lukács	6 Tamás apostol	21 Hos. rába	6 22 5	6 9	44 1	23

SAKKTALÁNY.

(Lóugrás szerént megfejtendő.)

ki	rel	ba	csak	em	em	e	ből
jom	fű	ber	ber	lég	én	sok	sok
nem	sem	va	gyok	a	ten	ré	la
lig	a	szik	is	gyok	mé	én	mig
lát	cse	Ne	dós	ke	jó	ró	ge
kem	az	vi	rél	ből	a	ron	ért
lá	nék	dó	van	de	mi	ten	sincs
a	is	gon	sem	ság	szó	az	á

SZÁMREJTVÉNY.

Gyöngyikétől.

- 3, 9. Fejszével sok órákig döngeti,
Koronáját szellő meglengeti.
- 16, 2, 19, 15. Sokszor mondják, ha valamit kérsz,
S mégse kapod meg, ha addig élsz.
Télen mindennap meglátogat,
Néha májusban is háborgat.
- 8, 20, 1, 9, 5. Isten haragja, féled, retteged,
Mégis kéjjel belemerül szemed.
- 12, 4, 13. Bennem, körülöttem,
Alattam, fölöttem,
Láthatlanul jár, de érzem:
A nélkül nem lehet élnem.
- 17, 8. Soknak hosszú végtelenség,
Pedig meg van mérve mindig,
Előre tudjuk: mikor születik,
Halálát is előre hirdetik.
- 5, 13, 10, 7. Kedves, legkivált, ha emlék,
Nem avul meg így soha,
Tőlünk minél távolabb ég
Annál edesebb a mosolya.

- 2, 14, 11. Innen sugárzik szellemünk ki,
Eszme, dal innen kerül ki.
- 6, 4, 18, 19, 7. Nem nő s ha asszonyos:
Szégyent nemére hoz.
- 1-20. A sors csapásai közben,
Nem csüggedezve, nem remegve,
Sötét búban, fényes gyönyörben
Önlelked tanítson meg erre.

Betű-talányok.

γ V I e E E 1 z s p y hoz.
E E E Lá

I I Kor K L Ar At γ I.
I I Á a y I I

γ M E e E y E Na Na
É Y É Di

Megfejtési határidő okt. 18-ka.

A „Délbáb“ 39-ik számában közlött sakktalány értelménye a következő:

Boldog vagyok, ezt sugja édes kéjben
Lázás veréssel dobbanó szívem;
Boldog vagyok, ezt sugja fű, fa, minden,
Ezt sugja egy rózsaaik nekem.
Gr. Vay Saroltától: Megjelent A „Délbáb“
mult évi 22-dik számában.

A számrejtvény pedig „Sugár ut.“ Helyesen a következő t. előfizetőink fejtették meg:

A debreczeni ref. tanítóképezde olvasóköre nevében: Duró János; Győry Zsuzsika, Nemes Ilonka, az első éves papnövendékek Ungvártt, Friedland Berta, Markovits Benő, Buday Vilma, Kálnoki Matild, Nagy István, Tóth Katinka, Fenyves Aranka, Böhm Szerafin, Kövesdy Mariska, Weisz Nina, Hevessy Géza, Vass Flóra, Karász Jenő, Német Berta, Kőrösy Katalin, Herczeg Klára, Vörös Sándor, Lehoczky Biri, Kardos Ferike, Nánassy Erzsike, Hochstätter Irma, Steiner Hermine, Péchy László, Zivuska Ferenczné, Komjáthy Piroska, Halassy Jolán, Kis Erzsike, Fekete Albert, Erdélyi Gyula, Malon Berta, Mikita Elek, K. I. Weber Gyula, Sárközi Ida, Kaizler Katalin.

A szerkesztő üzenetei.

B. Sándor Helyben. Legközelebb hozni fogjuk.

K. F. Sz.-Keresztur. A „gondolatokat“ várom.

J. I. Helyben. Küldeményéről közelebb bővebben szólok.

G. M. Budapesten. Ezt is fel fogjuk használni.

W. E. Kolozsvártt. Javitással.

Sz. K. „A nő és én.“ Anonym küldeményeket figyelembe nem veszünk még akkor sem, ha megütik a mértéket.

L. Gusztáv Budapesten. Utnak indítottuk. Sok bajom volt.

B. R. M. Budapesten. A kérdéses cikket mégsem kaptam.

Vidéki levél.

T. Szerkesztő Ur!

Hadd tudjon meg a nagy világ kis lakhelyünkről is egyetmást; e néhány sort is ezen becsvágyónak látó, de utóvégre is jogosult szempontból írom.

Kárpáthy György jól szervezett szintársulata működik most a dabasi szinkörben s élvezetes estéket szervez a közönségnek. A napokban egy egészen új kis darabot adott elő, mely annyival inkább érdekelt mindnyájunkat, mert egy falubeli lakostársunk gróf Vay S. írta. A kis dramolette az ifju lyrai költő második szinirodalmi kísérlete s mint ilyen megállja helyét. Czime: „Egy szép asszony miatt“ Meséje röviden változva ez. Radványi Kázmér beleszeret egy szép fiatal özvegybe, Homonnaynéba, ki fogadja is a hódolatot, azonban egy bizalmas órában megsugja imádójának, hogy ő nem szabad, mert szívét régen Sterfels Henrik kapitánynak ajándékozta. Radványi öngyilkos akar lenni, miközben tudomására jó hogy Henrik parancsot kapott ezredével Boszniába indulni, erre remélni kezd, de látva Homonnayné kétségbeesését, könyeit e hír vételére, elhatározza a szép asszony boldogsága miatt saját magát, sőt életét is föláldozni. Kiviszi atyjával, ki Henrik ezredének parancsnoka, hogy a kapitány honnmaradjon s helyette ő megy a harctérre. Henrik a szép asszony jegyese lesz és Radványi a maglaji csatában leli hősi halálát. A kis darab tetszett s a színeszek mindent elkövettek a siker érdekében. — Egyelőre ennyit.

Maradok tisztelője

Adrienne.

V e g y e s.

— Egy kedves-kedves kis leány, Ki az a büvös fiatal hölgy, kinek termete oly karcu és elegans, kinek barna szemei oly ragyogók, kinek szőke haja oly művészileg van fürtözve? — Legujabb izlésű öltözéke oly csinos, mily csábítólag tűnik elé a világos mousselin szoknya redői alól az a piczi láb. Mi hozza e kedves nymphát a rendőri törvényszék poros padjára?

Chevalier Mária Luiza derült, életvidor lorette; bűnjegyzékén számos pajkosság van fölírva, melyeket páratlan naivsággal tudott elkövetni. A rászédettek elseje egy bérkocsis, kinek physiognomiája telve van szivélylyel, nem teheti, hogy el ne mosolyodjék, midőn a következő helyes csinyeket elbeszéli, melyeket a szép hölgy az ő rovására elkövetett.

Tegnapelőtt korán reggel állomásomon voltam a Paulier-uton, midőn e hölgy cabrioletembe lépett s engem óra számra fölbérelt, „Gyorsan, sógor — kiáltá — sok látogatást kell tennem. Előre!“ — S aztán mentünk Páris egyik végétől a másikig. Miután több óráig hordoztam, megéhezett, amin nem lehet csodálkozni; én és lovam sem jártunk különben. Egyelőkelő vendéglő előtt megállított s oly mosolylyal, mely egy angyalt is elcsábíthatott volna, szól: „Sógor, nekem nincs pénzem; kölcsönözzön nekem 2 francot reggelire s tegye a számadásba!“ — Én megadtam a két frankot, ő reggelizni ment; én pedig megabrákoltam magamat és állatomat.

Alig volt ennek vége, beült s ismét tovább ügettünk, — el — el egyik városrészből, a másikba, körülbelül estig. Ennek a kölgynek roppant sok ismerettségének kell lenni. A hátam borsózik, ha szegény zaklatott kanczámra gondolok. Végre csinos bolt előtt állít meg. Reméltem hogy ideje van ebédelni. — „Sógor, — ugymond ő, syrén tekintetével — én nagy ebédre vagyok hivatalos, melyet estély követ. Fodrászhoz kell mennem, keztüt vennem, kölcsönözzön még számlámra három frankot.“ — A 3 frank börrszényemből a hölgy finom kezecskéjébe sétált; mire ő eltűnt a boltban. Nemsokára ismét előkerült, fölkeztüyözve s fodoritva á merveille: „Előre!“ Előre ismét, mindig vígan előre. Szegény állatom majd kidőlt a fáradságtól! Végül pompás, fényesen kivilágított ház előtt megállt kiáltott. Ő nagysága itt akart ebédelni. — Parancsot adott, hogy várjam be. Ez idő alatt zabot adtam lovaimnak s magam is ebédeltem.

Esti nyolcz órakor ismét megjelent a hölgy. „Sógor“ — mond édes fuvola hangján s oly tekintettel . . . — E nagy estély untat, inkább elmegyek polkát táncolni a Mabiliba. En avant s kölcsönözzön nekem még két frankot; annyi a bementi díj; mindig számlámra. Aztán mindent egyszerre fizetek! Hálás leszek!“ — Lehettem-e én oly kegyetlen, hogy a kis angyalt akadályozzam, hogy a bálba menjen és polkázon? Lehettem-e ily szörnyeteg? Önt magát kérdem, elnök ur? — Nem! Ezt nem tehetem. Még két frankot adtam neki. Habár egész erszényem rá ment volna is.

A Mabilie-kert előtt állottam egész éjjel. — Szürkülni kezd; mindenki távozott s ő — ő nem jön. — Az én galambocskám elrepült s engem hét frank előleg s 19 franknyi teljes napszám — összesen 26 fr. erejéig gyönyörűsége — rászedett. — De ez mitsem tesz — a kis pajkos nagyon kedves volt! — Két más bérkocsis hasonló csinyekről tud, melyeket a vidor, csinos lorette rajtuk elkövetett. — Egyik nagy vendéglő főpinczére érdekes rajtot ad arról, miként tálaltatott magának a bájos leányka izletes esteliket ingyen. A kedves — kedves kis lány határozottan tagadja mind e vádakát, ő minden tekintetben ártatlan; s aztán duzog, vonja szájacskáját, hogy szinte csokolni való.

Az udvariatlan, kegyetlen törvényszék a szép anygalkát tizenhárom havi fogságra s ötven franc pénzbírságra ítélé.

— **Egy kiüríthatlan növény.** A levisia rediviót e sajátságos tropikus éghajlati növényt többször láthatni Európában is botanikus kertekben, de száritva még soha senki semmi fűvészgyűjteményben nem látta. Ez a világon a legszívósabb életű növény, melyet sehogyan sem lehet megölni. Dr. Ledoll Londonban minden áron szerette volna herbariumát egy példány levisiával szaporítani, bemártotta tehát a növényt forró vízbe, gondolva, hogy így majd csak megöli. Hiába; a forró vízből kikerült levisia megint csak kihajtott s ép oly üde, vastag, husos levelei nőttek, mint azelőtt. Végre is kényszerült az angol tudós fölhagyni próbáival s az élethez oly makacsul ragaszkodó növényt visszaültetni a földbe. A királyi Kew-kertben London mellett ma is él teljes erőben, épségben.

Egy másik példány, melyet egy német tudós kapott Kaliforniából, már pár év óta ki volt véve a földből s úgy kiszáritva, aztán itató papiros közé téve és vastag deszkák közé szoritva. Azt hitték, már tökéletesen kiszáradt, s mikor Európába érve, kibontják, bámulva vetették észre, hogy utközben rügyei keresztül törtek a vastag csomó itató-papiroson. Betették most a földbe, s csakhamar pompásan megtelt szára levéllel és virággal.

A budapesti műcsarnokban már berendezték a nagy őszi kiállítást. Ez is nemzetközi tárlat, de ezuttal a magyar művészek jelentékenyebb számmal vannak képviselve. Mint a már megérkezett művek mutatják, ezuttal számos nagyérdékű s több ritka szép és becses mű disziti a sugáruti palota fényes termeit. Mindenekelőtt Zichy Mihálynak oly gyorsan Európa szerte híressé vált nagy compositiója, melynek tárgya az utóbbi évek politikai forrongásából van merítve, s e miatt a párisi világtárlat közönsége csak a festő műtermében láthatta — most a műcsarnokban került először kiállításra, mielőtt nagy körutját a kontinens többi városaiba megkezdje. — Maga e mű is nagy vonzerőt képes kölcsönözni egy tárlatnak. A magyarok közül képviselve lesznek még Ligeti Antal három nagyobb tájképe által, továbbá Lotz Károly, ki ezuttal egész sorát állítja ki újabb táj-

és állatképeinek. Egy nagyobb szabású festménye: „A hajóvontatók“ különösen szép. Részt vesznek még e tárlatban Pállik Béla, több igen szép képpel, Than Mór, Vastagh György, Székely Bertalan, Szoldatits Ferencz, Aggházy Gyula, Molnár József, Brodskó Sándor, Tölgyessy Arthur, Feszty Árpád, Kacziányi Ödön, Kern Armin, Vermes Ágost, ifj. Stern Ferencz, Baditz Ottó s mások. A külföldi művészek közül Blaas hirneves állatfestő öt festvényt állít ki. Ezek közt három életnagyságu képet, mely gr. Pálffy János tulajdona s telivér paripákat ábrázol. Russ Robert, Horst-Hacker Friedländer, Russ Ferencz, Fux József, Ruben F. L. Hagen L., Hellrath Emil, Máli Keresztély, Ebert A., Beusa A., Suvala A. stb. mind megannyi érdekes és hatásos műveket küldtek e kiállítás számára. A szobrászok közül Huszár Adolf, Szász Gyula, Dunaiszky s néhány külföldi művész állít ki csoportokat és mellszobrokat. Nem csekély érdeket fognak kölcsönözni e tárlatnak ama díszművek, melyeket a Kincsem híres verseny-paripa a különféle futtatások alkalmával nyert, s melyeket Blaskovics Ernő ur készséggel átenged a képzőművészeti társulatnak kiállítás végett.

— **Arany lakodalom.** A F. L.-nak írják: Gömörmege közönsége mult hó 22-én fényes ünnepélyek közt ülte meg a megye egyik legtiszteltebb veteránjának, a megye 1839-diki országgyűlési követének, primóczy Szentmiklóssy Viktor nagybirtokosnak és nejeinek, a Szatmári Király nemzetség tagjának aranymenyegzőjét, Uza-Panyiton, a Szentmiklóssyak ősi kastélyában. Az ünnepelt pár 1828. szeptember 22-én kelt össze Oldalfalán, a menyasszony szüleinél. Szeitovszky János, akkor rozsnyói püspök, később esztergomi érsek, (gyermekkorában pedig a menyasszony apjának inasa, ki ez alacsony állásból a legmagasabb méltóságig küzdte föl magát) végezte az esketési szertartást a méhi-i templomban. A vőlegény huszonegy, a menyasszony tizenhétéves volt. A panyiti templom, mely most az aranymenyegzőt tartották, a szó szoros értelmében el volt borítva virágokkal. Az oltárnál Török István, tiszánánai segédlelkész mondott emelkedett beszédet, melynek végeztével az arany-pár megújította a házassági esküt. Körültök gyermekeik, unokáik és dédunokáik nagy sora állott meghatottan; összesen harmincznégy utódjok volt jelen. Délután öt óraker fényes táncmulatság és lakoma következett, melynek (more patrio) csak harmadnap lett vége. Száztiz meghívott vendég vett benne részt. Jelen voltak: Fáy Gusztáv főispán, Szontagh Bertalan alispán, Török L. főszámvevő, Marton Rudolf törvényszéki elnök, báró Nyári Sándor, Ragályi Nándor és Miksa, Radványszky Károly, Török B. árvaszéki elnök, Bornemisza L. aljegyző, Murikovszky G. főorvos, Farkas Ábris, a Szentmiklóssyak közül tizennégyen, stb. Vacsora és felkészöntések után kitűnő jó kedvvel folyt a táncz reggeli 9 óráig.

Laptulajdonosok: Gróf CSÁKY ALFONS és DENGEL JÁNOS.